

RUDARJEV SO SE VEDNO TRDNE, MOČNE

Rudarji so odklonili pomoč od kompanije. — Rudarji pač ne prosijo dobrotvorstva.

New York, N. Y. — Nad New Yorkom leže oblaki črnega dima, odkar je zastavljalo 158.000 rudarjev na polju trdega premoga. Zrak v mestu je tako pomešan z raznimi plini, kakor v Chicagu v klavniškemu okraju.

Stavko so povzročili gospodje iz Wall Streeta, ljudje pa morajo zdaj plačevati ceno z vdihavanjem slabega zraka. Ampak večje je trpljenje rudarjev, njih žen in otrok tam v Pennsylvaniji kot pa Newyorčanov. Tega dejstva se zavedajo tudi tukajšnji organizirani delavci, katerih je pol milijona. Pričeli so takoj s nabiranjem prispevkov za rudarje, ki so izšli klic Ameriške delavske federacije, da se rudarji ne smejo zapustiti v tem boju proti dobro rejeni denarni moči.

Poročila iz stavkovnega kraja govorijo, da prihajajo na pomoč delavci drugih strok. Organizirani delavci v Wilkes-Barre, Scrantonu, Hazletonu, Shamakinu in drugih mestih v antracitnem okraju, so takoj obljubili pomoč, da se porazi najhujši naval na rudarje, ki so ga izvršili podjetniki v teku 28 let.

Glen Alden kompanija, katere predsednik je župan Inglis, je tisočern svojih uslužbencev ponudila pomoč. Ampak rudarji so to pomoč odklonili. Zastopniki rudarjev 1. distrikta rudarske organizacije so predložili pismo kompaniji, da ima namen omajati vrste organiziranih rudarjev.

Rudarji so odgovorili kompaniji, da ne potrebujejo njenega dobrotvorstva, ampak da je potrebno navzočnost njenega zastopnika na konferenci. Pismo je podpisal S. D. Dimnick, Glen Aldenov predstavnik. Pismo pripoveduje, da je prišel Božič in da pisec in župan Inglis mislita na rudarje in ugrabata, kako se njim godi.

Izpodbopavanje in razdiranje strokovne organizacije pa tičita v priporočilu, da se naj rudarji vrnejo na delo in delajo, medtem se bo pa sklepala nova pogodba. Rudarji se zavedajo, da zmaga, ako ostanejo trdni, dokler ne dosežejo nekaj definitivnega. Ako se rudarji vrnejo nazaj na delo, ne da bi bila pogodba sklenjena, ali storjena katere druga obvezna obljuba; tedaj bo stavka zanje izgubljena. Rudarji bi s takim postopanjem povzročili, da bi se kompanije zopet dobro založile s premogom, nakar bi reklo, da rudarji zopet lahko ostanejo doma.

IZPLAČILO MEZDE JEKLARSKIM DELAVCEM V BETHLEHEMU ODLOŽENO.

Washington, D. C. — Kongres je lani sprejel predlog, da se za izplačilo kakanih 35.000 vojni delavcev dovoli približno \$1.500.000. Nekaj stotin teh delavcev in delavk še dozdaj ni bilo plačanih. Kongresnik Croyle je predlagal, da se še eno leto do da za vlogo zahtev. Senator Pepper bo v kongresu predložil to predlogo. Pepper misli kandidirati znova v jeseni in treba je seveda nastopiti v vlogi delavskega prijatelja.

NEVARNO OROŽJE.

Yates City, Ill. — 16-letni Loren Flinn je sprožil petelina puške 22. kalibra, o kateri je mislil, da ni nabita. Krogi je zadel in ubila njegovega dve leti starega brata Cirila, ki ga je mati imela v naročju.

Progled dnevni dogodkov

AMERIKA.

Stavkajoči rudarji odklonili pomoč kompanije.

La Folletteova resolucija glede preiskave dobičkov baronov trdega premoga sprejeta v senatu. Konferenca v New Yorku je še vedno brez uspeha.

Kaznenci v rudnikih so silno zanemarjeni.

Evelyn Thaw, znana igralka, je izpila strup.

Zganje zahteva nove žrtve.

Gibanje kovinarskih delavcev. Stavbinski delavci v New Yorku zahtevajo večjo mezo.

PO SVETU.

Ogrski vodilni monarhisti razkrinkani kot ponarejalci denarja. Anglija ponuja Turkom \$75.000.000 za mir.

Velika brezposelnost v Avstriji.

Grški diktator je naletel na odpor.

Kitajski general Feng je odstopil.

Pariz v nevarnosti poplave.

La Folletteova promagovna resolucija sprejeta

Senat je pozval Mellona, naj predloži fakto glede dobička baronov antracitnega premoga. — Newyorška konferenca še vedno brez uspeha.

Washington, D. C. — Senator La Follette mlajši je v terek prodrl s svojo resolucijo, ki zahteva, da zakladniški tajnik Mellon predloži senatu vse fakto, ki se tiče dobičkov premogovniških družb v antracitnem okrožju. To je prva La Folletteova predloga, katero je senat sprejel.

New York, N. Y. — Skupni lestvični odbor rudarjev in operatorjev je v terek zboroval pet in pol ure, toda zopet brez uspeha. Zaključka ni bilo nobenega. Po končani seji je bilo izdano sledeče poročilo:

"Odbor je nadaljeval s razpravami v svrhu, da doseže sporazum. Diskuzija se je sukala okoli istih vprašanj kot na prejšnjih sejah. Prihodnja konferenca se vrši jutri, začetek ob enajstih predpoldne."

Grški diktator je naletel na odpor

Admiral Hadžikiriakos, poveljnik mornarice, je podal ostavko.

Atene, Grčija, 6. jan. — Admiral Hadžikiriakos, vrhovni poveljnik grške bojne mornarice, je na Pangalosovo proklamirano diktature odgovoril s ostavko. To pomeni, da Pangalos nima zaslombe v mornarici in zanašati se more le na armado. Da potolaži buržoazne elemente, je diktator včeraj izjavil, da se kmalu vrše volitve za novo zbornico. Voditelji nasprotnih političnih strank ne verjamejo tega.

GIBANJE ZA MODIFIKACIJO VOLSTEADOVE POSTAVE.

Washington, D. C. — Kongresnica Florence Kahn iz Kalifornije je postala članica neoficijelnega zborničnega odseka, ki si je nadel nalogo, da propaga modifikacijo Volsteadove postave.

Odkritje monarhistične zarote v Ukrajini.

Moskva, 6. jan. — Sovjetska politična policija je izsledila obsežno monarhistično gibanje v Ukrajini in večje število zarotnikov je bilo aretiranih. Zarotniki so bili v stalni pismeni zvezi z velikim knezom Nikolajem. Pismo je prenašal neki duhoven, ki je tudi aretiran. Monarhistom je šla na roke tajna rumunska policija v Besarabiji.

GIBANJE NEW-YORŠKEGA DELAVSTVA

Stavbinski delavci zahtevajo povišanje meze. — Vrednost zmage krojaških delavcev. — Krznarski delavci zahtevajo 40-urni delavnik.

New York, N. Y. — Pogajanja stavbinskih delavcev za povišanje meze še niso končana. Ko so pogajanja pričela so se stavbinski podjetniki takoj postavili na stališče, da ne privo- lijo ničesar. Delavci zahtevajo, da se meze povišajo za \$1.50 na dan. To pomeni, da bodo iz- čeni delavci prejeli dvanaest dolarjev meze na dan, njih pomočniki pa po \$10.50.

Stavbinski delavci komaj iz- hajajo stako mezo, ker ne de- lajo skoti celo leto. Pleskarji so delali v letu komaj po 178 dni povprečno.

Sidney Hillman, predsednik organizacije krojaških delavcev Amalgamated Clothing Workers, je poročal, da je organizacija iz- dala v 19-tedenski stavki pri International Tailoring kompaniji in tvrdi J. L. Taylor & Co. \$600.00. Sidney Hillman meni, da se je izplačal ta trošek, a se primerja s uspehom, ki se je de- segel. Ako bi bili delavci izgu- bili bitko, bi drugi tovarnarji po- izkusili zlomiti organizacijo. U- njia se vzlic temu izdatku naha- ja v dobrem finančnem položaju.

Krznarski delavci zahtevajo, da se delavne ure v tednu zni- žajo na štirideset.

Krojaški delavci, ki izdeluje- jo šenske obleke, se pripravljajo za organiziranje neorganiziranih delavcev. Ofenziva se kmalu razvije.

Povodenj ogroža Pariz

Sena narašča in prebivalci v ni- žjih delih mesta zapuščajo sta- novanja.

Pariz, 6. jan. — Nevarnost po- plave je še vedno tukaj. Sena stalno raste in na nekaterih me- stih je že prestopila breg. Ljud- je v mnogih delih mesta in v predmestjih zapuščajo stanova- nja. Včeraj je reka prinesla iz o- kolice nebroj trupel utopljenih ži- vine, lesa, pohištva in drugih stvari. Položaj na deželi je silno resen. Staro mesto Caen ob Orni je poplavljen in nekaj oseb je utonilo.

Berlin, 6. jan. — Vode v se- verni Nemčiji upadajo stalno od sobote, ampak v južnem delu še ni odpomoli. Cele pokrajine v Porenju so še pod vodo. Rešitna moštva plovejo v čolnih in ra- ku- jejo prebivalce, ki čepa na stre- hah in drevesih.

ROBERT SCOTTA ODKRIL V KALIFORNIJSKEM KAZEN- SKEM TABORU.

Chicago, Ill. — Robert Scott, brat Russel Scotta, ki je obso- jen do smrti v blaznico za kri- minalce, je nastopil pot nazaj v Chicago v spremstvu močne straže detektivov in deputirjev.

Izvršitev smrtne kazni nad Russellom je bila v zadnjem trenotku odložena, nakar ga je dru- ga porota obsodila v blaznico do smrti. Russel je ves čas, odkar je bil aretiran, trdil, da je umor izvršil njegov brat Robert.

Robert Scotta so zdaj odkrili pod imenom Joseph Redding v šentkventinski ječi. Zaposlen je bil s drugimi kaznjenici pri gradnji ceste. Ko so ga vpraša- li, ako je on Robert Scott, ni storil drugega, kakor da je rekel: "Vi izgubljate moj čas in svoje- ga."

Robert Scott je bil obsojen v Kaliforniji zaradi cestnega ro- pa.

Anglija ponuja Turkom 75 milijonov dolarjev

Turška vlada, ki je v stiski za denar, je odgovorila poveljno in pogajanja se nadaljujejo.

London, 6. jan. — Danes se je doznalo, da je Bakdinova vla- da ponudila Turčiji dvanaest do petnaest milijonov sterlingskih funtov (60 do 75 milijonov dolar- jev) kredita in majhno revizijo meje v Iraku, ako zadnja sprej- me razsodbo lige narodov glede Mosul. Turška vlada, ki je v fi- nancijskih stiskah, je videti pomir- jena in pogajanja so v teku v Londonu in Angori. Kolikor je znano, zahteva Kemal, da Turč- je dobi mesto Mosul in da se po- godba sestavi na tak način, da ne bo izgledalo, kakor da je tur- ška vlada prodala narodni terito- rij.

Zganje še vedno zahteva svoje žrtve

ZETVE ALKOHOLA SO SE
POMNOŽILE V LETU 1925.

Tihotapeko žganje se je na kva- liteti izboljšalo.

Chicago, Ill. — Statistični po- datki, ki se doba pri mestnem zdravstvenem komisarju dr. Bundesenu, govorijo jasno kot bel dan, kako je prohibicija po- boljšala ljudi. Prav nič!

V letu 1925 je zaradi uživanja alkohola umrlo 218 oseb, med- tem ko je v prejšnjem letu umr- lo 181 oseb.

Preiskave v laboratorijih pa pokazujejo, da je bilo izdelanega manj tako strupenega žganja, da bi takoj po zavzemanju pov- zročilo smrt. Največ žrtv zdaj prihaja od alkoholizma. To pomeni, da ljudje pijejo veliko žganja, ki postanejo žrtve alko- holizma. V letu 1924 so se za- plenili precej žganja, ki je učni- kovalo smrtno. V letu 1925 pa zaplenjeno žganje ne kaže, da vsebuje take strupe, ki bi ta- ko povzročili smrt.

Statistika seveda ne pove, a- ko ženska, ki pije ta jeruš, zno- ri, vzame sekuro in ubije svojega moža ali pa katerega drugega, ali pa če gre naravnost pod avto- mobil in tako ubije sebe.

Položaj je zdaj tak, da so se ljudje, ki se pešajo z izdelova- njem in prodajo žganja, naučili izdelovati boljši jeruš. Ker ga pa ljudje več izpijejo, kot so pili, ko se ni bilo prohibicije, jih tudi več podleže alkoholizmu.

Prohibicija je torej povzročila, da so se ljudje pričeli izpre- minjati v pivec jeruša. To je ti- sta dobrina, ki jo je prinesla pro- hibicija.

Delavčeve dividende

Chicago. — Martin Ryan, 6345 Kimbark ave., železniški premikač, je bil v terek zvečer u- bit na tirih Rock Island železni- ce.

A. Rensum, navadni delavec, je bil v terek zaduščen, ko se je pri kopanju jarka zrušila nanj debela plast prsti v Kenilworth.

Francosi so s palicami "izganja- li hudiča" iz duhovnika.

Pariz, 6. jan. — Nenavaden slučaj, ki dokazuje, da je tudi v Franciji še precej praznoverno- sti, se je pripetil te dni v Bombo- nu, ki je samo 30 milj od Pari- za. Dva kmeta in deset kmetice je po maši udrijo v zakristijo farne cerkve, kjer so prišli župnika Denoye, ga svezli do nagega in ga pretepli z vrvicami, ki so imele debele vzle na koncu. Du- hoven je omedlel. Vaški policaj, ki je iskal župnika, je presenetil bljarje in jih aretiral. Kmetje so povedali na sodišču, da so izvr- šili "dobro delo", kajti župnik je imel "hudobnega duha" v sebi, katerega so srečno izgnali. Sod- nik je obsodil "dobrodelce" v za- por. Župnik leži v bolnišnici.

VELIK ŠKANDAL OPLAZIL MONARHISTE NA OGRSKEM

Knezi, grofi, baroni in visoki državni uradniki razkrinkani kot konspiratorji, ki so ponaredili tride- set milijard frankov v francoskem papirju. Z denar- jem so hoteli financirati kampanjo v prid nadvojvodi Albrehtu. Horty je morda tudi zapleten. Francoska policija je razkrila konspiracijo.

Feng, vodja kitajske ljudske armade, odstopil

"Kristjanski" general je odpo- toval v Mongolijo, odkoder pojde v Moskvo.

Peking, 6. jan. — Feng Ju- hsiang, takozvani "kristjanski" general in vrhovni poveljnik ljudske armade, ki je pravkar iz- vojeval večje zmage nad zave- niki mandžurskega diktatorja Cang Tso-lina, je včeraj resigni- ral in takoj zapustil glavni stan armade v Kaiganu. Odpeljal se je v avtu v Urgo, glavno mesto mongolske republike. Vest se glasi, da od tam pojde v Moskvo.

Feng je objavil pismo, v ka- terem pravi, da je primoran od- stopiti, ker preveč ljubi mir, da bi še vodil armado v civilnem konfliktu. Odslej se posveti uče- nju, da bo mogel na drugi, boljši način koristiti kitajskemu ljud- stvu. Njegov naslednik je ge- neral Cang Ci-čiang. Voditelj re- volucionarne stranke Kuomintang niso nič kaj zadovoljni s Fengovim odstopom.

Karel zanika vesti, da pojde v Ameriko

V prvem intervjuju je tudi re- kel, da ne vodi nobene zarote proti rumunski vladi. Njega- va ljubica pravi, da ona ni pri- va.

Milan, Italija, 6. jan. — Ru- munski princ Karol, ki se je od- povedal prestolu zadnji teden, je včeraj dovolil časnikarjem prvi intervju. Rekel je, da so vse ve- sti o njegovem nameravanem potovanju v Ameriko neresni- ne; ravno tako so brez podlage vesti, da je on sasal revolto proti rumunski vladi in monar- hiji. Načrta za bodočnost nima nobenega. — Madama Magda Lupescu, ki se nahaja s Karolom v Milanu, je rekla, da ona ni od- govorna za Karolovo odstop. Na vprašanje, če se poroči s Ka- rolom, je odgovorila, da na taka vprašanja ne more odgovarjati.

Italijanski listi poročajo, da je Karol sklenil ločiti se sodniško od svoje žene. Vest iz Bukareste se glasi, da Helena ne stori no- benega koraka za ločitev, ker ru- munsko državno in cerkveno pra- vo ne dovoljuje razporeke. V Ru- muniji vlada splošno razburje- nje, v krogih rumunske kraljevs- ke rodbine pa veliko ogorčenje in osramočenje vsled kronprin- čevega škandala.

FORD SE PRIPRAVLJA ZA RAZŠIRJENJE SVOJIH PODJETIJ.

Kupil je veliko sveta za letalsko polje.

Chicago, Ill. — Ford je kupil pri Hammondu, Ind., čikaškem predmestju, 1.400 akrov sveta za letalsko polje. Za svet je pla- čal \$560.00. Ford namerava pričeti a prevažanjem tovora s letali. Letalsko polje v May- woodu je predalec od njegove to- varne v Hegewichu. Ob seda- njem letalskem polju zgradi tudi skladišča, kasneje pa še tovar- no, v kateri bo izdeloval letala.

Potrebo usmrtil 17 oseb v Perziji.

Teheran, Perzija, 6. jan. — Sedemnajst oseb je bilo ubitih in mnogo ranjenih vsled potre- sa, ki je včeraj obkopal Perzijo.

Agitacije za "Prosveto".

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cileiro \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.63 za tri mesece, in za inlozozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Nov. 30-25) poleg valnega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvetite jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

PRAVICA IN SVETOVNO SODIŠČE.

Meni nič tebi nič, je svetovno sodišče izreklo, da pride ta Irak in Mosul pod protektorat Velike Britanije. Pred izrekom te "modre" sodbe je podpornik te razsodbe našteval turške "grozovitosti," molčal je pa seveda o barbarstvih činih Velike Britanije v Indiji. Ako bi se ti čini naštevali, bi se marsikomu še bolj ježili lasje na glavi, kot pri slikanju turških grozovitosti.

V tem spornem ozemlju ni le veliko naravnega olja, katerega vrednost cenijo na dve milijardi dolarjev, ampak so tudi plasti dragocene rude. Tam se nahaja v zemlji baker, poleg njega pa tudi zlato in srebro.

Samoposebi se razume, ako bi se Turčija smatrala dovolj močno, bi prav zanesljivo prišlo do vojne. Nobena država v današnjih dneh si ne da iztrgati z enim izrekom naravnih virov bogastva, ako se čuti dovolj močna, da jih brani lahko z orožjem. Turčija ni v tem oziru izjema.

Carigrad so pustili v posesti Turčije. Tudi tega ni narekovala pravičnost. Ampak bila je nevoščljivost, da ne pride Carigrad v oblast kateri drugi sili, ki je odločila, da Carigrad ostane turški. Nekaj je tudi pomagalo, ko se je Turčija takoj po vojni uprla z vso silo, da se Carigrad odtrga od nje. Takrat je bilo ljudstvo v Evropi sitno vojne in nadaljevanje vojne bi le še povečalo ljudsko nezadovoljnost v vseh deželah, ki bi se še vojskovala.

Turčija se ne bo bojevala sedaj za to sporno ozemlje. Tako se vsaj razume odlok turške vlade. Ampak če je turška vlada zdaj odločila vojno, ker se čuti prešibko, da vzame z orožjem, kar je svetovno sodišče kot orodje lige narodov izročilo Veliki Britaniji, ni še s tem rečeno, da ne bo Turčija nekega dne zahtevala povrnitev tega ozemlja.

Sporno jabolko je torej ostalo, kakeršno je bilo pred izbruhom svetovne vojne. Nemčija je gradila most prek Male Azije v Indijo, so naznanjali v zavezniških deželah kot vzrok za svetovno vojno. Zaježiti je treba pot nemškemu imperijalizmu, da ne podjarmi vsega sveta. Zdej so se pa v zavezniških deželah ravno tisti, ki so najbolj glasno kričali proti nemškemu imperijalizmu, izkazali kot imperijalisti najhujše vrste. Ti niso le gradili mostu prek Male Azije v Indijo, ampak so ga že zgradili. Francija je pobasala Sirijo, Velika Britanija pa Mezopotamijo. Vrh tega je pa Velika Britanija dobila še Irak in Mosul.

To podjarmljevanje tujih narodov s pomočjo lige narodov in njenega svetovnega sodišča se bo nadaljevalo, dokler imperijalistične intrige ne bodo ustvarile takega položaja, kakeršen je bil pred izbruhom svetovne vojne, pa bo vojna zopet tukaj pod masko ljubezni do svojega bližnjika, kakor je bila zadnja pod krinko demokracije.

Kapitalistični gospodarski sistem je oče imperijalizma. Ta pa s podjarmljevanjem in oplenjavanjem tujih narodov ustvarja vzroke za vojne. Podjarmljevanje ostane podjarmljevanje, pa če je izvršeno z orožjem ali pa svetovnim sodiščem. Vsako podjarmljenje je krivica, ki kriči po poravnavi krivice. Ako hočemo odpraviti vojne vzroke, pa moramo kapitalistični sistem blagovne distribucije in produkcije tako preurediti, da se iz njega ne bo več rodil izživač — imperijalizem. To pa pomeni, da se mora kapitalistični sistem izpremeniti v socialističnega, ker socialistični gospodarski sistem garantira mir, kapitalistični pa provocira vojne.

V prvi vrsti mora naše delo veljati izpremembi gospodarskega sistema, ako smo resnični prijatelji pravega miru. Če ustanovljamo lige narodov, svetovna sodišča in druge take naprave za ohranitev miru, pustimo pa gospodarski sistem, ki povzroča vojne, z njegovimi zli napravami nedotaknjen, tedaj smo podobni ljudem, ki hočejo oprati kožuh, ne da bi ga zmočili.

Kako znata kapitalizem in njegov sinček imperijalizem deliti pravico s svojimi napravami, pa dosti jasno govori svetovno sodišče s svojo razsodbo o Iraku in Mosul. Komaj je ena vojna minila, že se ustvarjajo vzroki za prihodnjo.

JAVNA GOVORNICA

Glasovi Glasov S. N. P. J. in
čitateljev "Prosvete".

Collinwood, Ohio. — V glasilu K. S. K. J. z dne 30. decembra sem čital dopis iz West Parka, O. Neki mr. Grdina se spodbika ob par članov društva "Delavec" št. 257. "Gentleman" očita, da se skrivajo s svojimi imeni; sam pa je toliko pogumen, da je skrajšano napisal "Kr." kar bi pomenilo po njegovem kako rogate žival. Ne oglašil bi se, ako bi ne videl tudi svoje ime, tako pa hočem odgovoriti temu gošpodu, ki se spodbika radi malenkosti v Žarkometu.

V dopisu dotičnik nima poštenega imena. Vedoma je zavil od stavek, da tako doseže svoj namen, ki mi je prav dobro znan iz njegovega spisa, čeprav pisca samega osebno ne poznam.

Iz dopisa sem razvidel, da piše ni prav nič boljši gentleman kakor so ostali. V tem se šele ertcali prava "kričanska ljubezen". Toleranca je tem ljudem nepoznana, v njih kolonah kar mrgole nečedne psovke in žival-ska imena cele menažerije. In to Grdinova visokost imenuje dopis!

Vendar je dobro premisliti tudi tako pisanje, kajti se tem pridemo do zaključka, kako kulturo sejejo ljudje, kakor znana Tone in Majk. Dopisnik pravi, da s tem noče žaliti društva ali S. N. P. J., kajti ve, da je tudi tam dosti članov in članice, kateri zaslužijo priznanje. Le skrajno netolerantni ljudje pa so sposobni zlititi tolikšno gnojnico psov.

Kaj je namen pisca, ki pravi, da noče nikogar žaliti, pojasni njegovo pisanje samo, s katerim se ne morebiti prenatli ali pa sam ni vedel, kaj je pisal. Pravi: Naj vzgrobimo take vrste kulture in izobrazbe. Rekli bi vam moderni divjaki... Nato še dostavlja, da Prosveta nima bogvekakšnega kredita med Slovenci in da "vaša jednota še ni požrla vseh organizacij."

Tako torej napiše pisec, katerega namen ni žaliti članstva in škodovati jednoti!

Naj zopet preidem k priljubljenemu Žarkometu in povem pisca, da ni tako kot je zavil po svoje. Prav dobro mi je znano, da se je v oni naselbini razvilo neko gibanje naprednega elementa, zato so omenili moje ime. Zakaj, mi je tudi znano. To gibanje bi ljudje, kakoršen je omenjeni pisec radi zatrl, pa k sreči so prišli o pravem času s svojo barvo na dan tako, da ljudje spoznajo njih in njihov namen. V svoji blazni gonji sejejo prepričanje po naselbinah, pa uverjeni naj bodo, da prej ali slej podčetejo premoči.

Pisec tudi piše, da člani S. N. P. J. sami obojajo take neumnosti. Nekateri da imajo celo ne-prilike radi tega in da v ravno tisti številki Prosvete (288) mr. Presterl apelira na Žarkomet, naj posveti v glave "gobezdačev", da on ni tak pisec v Collinwoodu. Ko piše, da imajo nekateri ne-prilike in ravno mene navaja za primer, povem, da ne jaz ne drugi. Imel pa sem nepravilke radi katoliške "izobrazbe", kakor sem že pojasnil v Prosveti št. 306.

Pisal sem le raditega ono v Žarkomet, ker v resnici nisem prispevalatelj te kolone, čeprav me dolže ljudje takega mišljenja kakoršnega je ravno imenovan pisec v glasilu K. S. K. J. Povedati moram tudi to, da je ravno "blisk" Žarkometa storil precej dobrega dela in ne samo pri nas, temveč povsod. Oglašati so se pričeli prizadeti.

Ne pozabite reka, da resnica v oči bode. Radi sebe se Žarkometa prav nič ne bojim, ker se nimam kajak. Bojijo se pa brčkone neodkritosrečni ljudje, ker podirajo se meglene stene in se raskrivajo napake. Razsoden človek pa to rad vidi in skuša, da se storjene napake popravijo.

Pisec v glasilu K. S. K. J. priporoča, da se mesto spuščenja v take malenkosti loti rajši nekaterih dopisov, ki se tičejo direktno njegovega dela, naj odgovori nanje. — Joseph Presterl.

ki se je vršila v Gilbertu dne 29. novembra, je sklenila, da se sprejmejo v zvezo vsi samostojni lokalni slovenski oziroma jugoslovanski klubi, pod pogojem, da vsak klub plača v blagajno zveze po 50c od vsakega člana in članice kot letni assessment za fiskalno leto, ki se konča dne 31. decembra 1926, kot določujejo pravila zveze.

Zato pozivljvam vse tajnike dosedaj samostojnih klubov v raznih naselbinah v Minnesoti, da mi takoj pišejo po kartice (membership cards) in po uradne listine, ki jih tajniki lokalnih klubov uporabljajo pri pošiljanju denarja na glavni urad za letni assessment njih članov in članice.

Pravila zveze določujejo da lokalni tajniki morajo poslati denar za letni assessment najkasneje do 10. februarja vsakega leta. Vendar bi ga bilo umestno, ako bi vsi tajniki lokalnih klubov poslali denar na glavni urad najkasneje do četrte nedelje v mesecu januarju, to pa zato, da bi se vse uredilo že v mesecu januarju tako, da bi zamogli pričeti s kampanjo za nove člane že s prvimi februarjem.

V Minnesoti pa imamo še veliko malih naselbin, kjer dosedaj še ni bilo nobenega kluba. Za ustanovitev kluba je treba samo deset članov moškega ali ženskega spola. V vsaki izmed teh malih naselbin gotovo živi najmanj deset naprednih rojakov. Zato je upati, da se dotični napredni rojaki zberejo in si ustanovijo klub ter ga priklopijo k Ameriški jugoslovanski zvezi.

Sporočati moram tudi na tem mestu članom in članicam Ameriške jugoslovanske zveze, da glavni izvrševalni odbor je sklenil, da redna letna konvencija se vrši četrto nedeljo v mesecu avgusta 1926 v Ely, Minnesota, kot je določila prva združevalna konvencija v Evelethu, Minn., dne 25. oktobra 1925. V slučaju, da bi bilo nemogoče dobiti dvorane za četrto nedeljo v avgustu, da naj bi pa Elyjski klub določil, kako drugo nedeljo v mesecu avgustu omenjenega leta.

Prejel sem tudi sporočilo od tiskarne, kateri je bil poverjen tisk pravil zveze, da pravila mi bodo poslali do 16. januarja.

Zato prosim vse lokalne tajnike, da mi takoj sporočijo, koliko iztisov pravil potrebuje vsak tajnik za njegov lokalni klub, da bom vedel koliko iztisov poslati vsakemu klubu. — John Movern, glavni tajnik Ameriške jugoslovanske zveze.

Carona, Kansas. — Dne 26. decembra smo spet potisnili mlad par v zakonske telege. Veseli smo se sukali ob tej priliki. Plesali so zakonaki in samski ter pečlarice, pečlarjev pa ni bilo. Nevestini starši so vse lepo skomandirali, da je bilo vsega dosti za fejne in lačne; miza je bila bogato obložena, da sem že bila v akrebeh, da se ji ne bodo polomile noge. Še nevestin stric in njegova žena sta prišla z Ringa pomagat se sukati po starokrajsko. Godci so bili izvršni, saj še osemnajstletna mladenka je med njimi natezala harmoniko. Trije godci so podžigali k veselju starih in mladih. Prijetna družina je bila v največjem zadovoljstvu, medtem ko je zunaj pihal atrupeni veter podničelakega mrazu. Med veseljačenjem so vsem "kare" zamrznilo, da so bili nekateri prisiljeni šele zjutraj iti domov, a nekateri pa kar peš. Tudi pečlarice smo morale hoditi dve milj daleč! In to je bilo v najhujši zimi.

Dva dni je bril oster veter okoli vogla, s čemur je pel staro pesem, da zima in gospoda nič ne šenka. Ko bodo alelujo oznanili, bomo pa spet zimo pozabili. Veselo leto 1926 vsem, da bi se še velikokrat prišli skupaj veseliti. Ženinu in nevesti veliko sreče v zakonskem stanu! — H. P.

Triadelphia, Pa. — Staro leto in četrtno stoletja smo zaključili. Koliko je bilo najrazličnejših iznajdb po industrijah v pretečenem četrtoletju, je težko popisati. Pa kaj imamo delavci od tega, če se mašinerija razvija? Priznati mi mora vsakdo, če le zna kaj misliti, da kolikor bolj se razvija, toliko večja je brezposelnost za delavstvo in toliko večja je dobljček za kapitaliste. To bo trpelo toliko časa, dokler bo delavstvo nezavedno. Ko bo delavstvo znalo misliti, odkod izvira brezposelnost, takrat bo sto-

ŽARKOMET

Zapravižena milijonletja.

Nekdo je izračunal, da so delavci v Angliji in na Irskem zapravili v enem letu (1924) 8,300,000 delavnikov, oziroma 22,767 let, s stavkami. Jiminy crackers! Koliko milijonov let so pa zapravili v zadnjih petih stoletjih vsi oni, ki niso vse svoje življenje izvršili niti ene urice koristnega dela?

Trunk je zaposlen.

G. Trunk pridno čita Prosveto. Vse prečita: dnevene vesti, članke, Žarkomet (pa še kako!), povestno gradivo in dopise. Dopisov je dosti. To je čudno. Odkod toliko dopisov? Trunku ne gre v glavo, da bi imela Prosveta toliko pridnih dopisnikov, pa je zaključil: To ne gre! Dopisi — posebno taki, ki mikastijo župnike — so spisani v uredništvu! Tako je. — Drugače ne more biti. Kar Trunk zaključuje, to drži — na njegovi ključki.

G. Trunk, kdaj vzamete še oglašev? Ali niso sumljivi? Na vsak način! Spisani so v uredništvu! Nekaj kredita nam pa le morate dati, ker smo tako iznajdljivi in vse sami spišemo.

"Nevesta" se je oglašila.

Dragi Johanin sin, Solar, Colo! Evo ti devojke! Sweet sixteen od vseh strani! Med in cuki! Popolnoma se strinjam s teboj. Tudi jaz ljubim vse, kar je sladkega, še sladke koreninice, in sovražim vse grenko, še tavžentrože. Divorsana še nisem bila. Opisem ti svojo osebo: Visoka sem 5 ft. in 5 inches, obvalov nosim 12, na vsaki nogi 6 in podnevu tehtam 135, ponoči pa 145, ko odložim očala na omaro, lase na kljuko, zobe v vodo in prai ter podpisnik (naročila sem ga pri Sears & Roebuck Co.) na mizo. Če mene vzameš, bom gledala, da ti skuham in spečem vse na električni peči; pepela torej ne boš nosil na "elo". Stanovala bova v taki hiši, kjer voda sama teče, da ti je ne bo treba nositi. Na plačilni dan bom jaz hodila po tvojo plačo, ker ti boš gotovo utrujen. Na noben način ne bom motila tvojega počitka, torej bom tudi v gledališče in na plesne veselice hodila z drugimi in ti boš lepo spal doma. Ali ne bo fletno z mano? Ako se strinjaš, pošlji mi takoj denar za vožnjo. Upam, da mi pošlješ tudi kak mali "prezent", n. pr. ovratnico, zapestnico, uhane, par prstanov, zapestno uro itd., par tisočakov vrednosti. Toliko že premoreš in,

pilo v politično socialistično stranko in izvolilo bo svoje kandidate v vse urade. Takrat bo odpravljena brezposelnost. Danes, ko je mašinerija tako razvita, če bi delal vsak človek povprečno po tri ali štiri ure na dan in po pet dni v tednu, bi ravnolično producirali kakor ko nekateri delajo po deset do dvanaest ur.

Članstvo socialističnega kluba št. 8 v Triadelphiji je sklenilo na zadnji mesečni seji, ki se je vršila dne 3. januarja, prirediti veselico v soboto dne 16. januarja v New York Bazaar dvorani. V imenu kluba vabim občinstvo, da se veselice polnoštevilno udeležijo, posebno pa vabim rojake iz Meadowlands, Pa., in iz Bridgeporta, O., da nam pomorejo do boljše uspeha. V drugič bomo tudi mi na razpolago. — Louis Zorko, organizator.

IZ PRIMORJA

Tramvajska nesreča v Trstu. — Pri Sv. Andreju v Trstu se je te dni utrgal od tramvaja priklopljeni voz ter se spustil po strmim tiru navzdol. Ker je bil voz poln, ni bila nezgoda brez nesreče. Deset ljudi je bilo težko in lahko ranjenih. Materialna škoda je zelo občutna.

Goriška porota. — Goriško porotno sodišče je obsodilo 26-letno Terezijo Humar iz Grigarja na 3 leta in 9 mesecev ječe, ker je umorila lastno dete. Radi amnestije, ki je bila medtem izdana, pa je bila Humarjeva oproščena ter izpuščena na svobodo. — Porotno sodišče se je tudi bavilo s slučajem gostilničarja Valentina Peršolja, ki je ubil svojo očma v Šmartnem. Ker je zagrešil Peršolja umor v silobranu, kar so potrdile vse priče, ga je porotno sodišče oprostilo. Žrtv plaša. 20letna Kristina

saj več, dijamantov je toliko, da jih prodajajo. Ostajam tvoja ljuba — ako ne bo katera druga — dobra Micka, Roundup, Mont.

Kje so iznajditelji?

Išče se mož, ki iznajde stvar, ki bo kakor kavčuk, pa ne bo kavčuk. Čakata ga dve milijardi dolarjev plače.

Išče se žana, ki iznajde 16-letno lice za 40-letno ženo brez pudra in mazila. Čaka jo 500 milijonov dolarjev nagrade.

Išče se modrijan, ki izumi način, kako je treba izdajati dnevniki dvakrat v tednu. Zanj se bo čitala brezplačna maša v Le mantu, dokler bo živ — po smrti naj ga pa vzame vrag.

Oh, ti naš krščanski svet!

Mrs. Nasbaum iz So. Chicago, 58-letna stara mati, je dala ubiti svojega moža z namenom, da se poroči s 37-letnim fantom. Zločin stare morilke je toliko večji, ker je stara, zato pojde v ječo, če ne na vešala. Če bi bila mlada in zraven še lepa, bi vsa jazni svet simpatiziral z njo. V zadnjih desetih letih so čikaške porote oprostile 29 morilk, ki so bile mlade in brhke. How's that?

Dobre novice iz Clevelanda.

Cenjeni K. T. B.! Evo ti nekaj novic iz slovenske metropole: Pred par tedni je policija presenetila 400 glav broječo moško družbo na Mayfield Heights su baš v momentu, ko so žrebali kdo bo šestorica srečnejšev, ki pojdejo s šestimi devojkami, katere so plesale v Evinem kostumu. Policija je postavila preseščence v vrsto in jih odpeljala na postajo, kjer so plačali \$10.26 vsak. Med temi je bil tudi naš vodilni rojak, ki danes dela reklamo za maše pri sv. Vidu! — Druga novica: Žensko društvo K. K. P. J. se je celo leto pripravalo radi društvenih računov. Na vsaki seji so bili prepri in boji. Končno je kralj Matjaž "vzel" društvo v roke. Primahal je na letno sejo in objubil družstvu zlato kladivo, če se pomiri. Mnenje poročevalca je, da bo moral kralj Matjaž kmalu pokopati mrliča, ki bo posledica zlatega kladiva. — Napredni Janko zdaj gladi brado Lojzetu. Menda upa na korito pri naši zvezi. Ako ne bo tu nič, ostane še eno upanje. "Novo dobo" bodo skušali dobiti v Cleveland in Janko bo skušal odriniti Toneta od uredniške mizice. Zato je pristopil k Sv. Janezu Krstniku. Fant bo kmalu pri sv. Vidu. Tako se imamo. — Jež iz Clevelanda.

K. T. B.

Ukovičeva se je te dni zadušila s plinom. Ukovičeva je služila pri družini Castellani v Trstu. Usodno noč je pozabila zapreti plin v kuhinji in ker je pustila kuhinjska vrata v svojo sobico odprta, se je s plinom zadušila.

Strasna smrt v Vranskem Britofu. Dne 11. dec. je premoženik v Vranskem Britofu zahteval človeško žrtev. Delavec Josi Škerl iz Škofelj je imel nadomestiti nekega tovariša pri potikanju praznih vozličkov. Ko je delal zgodaj zjutraj blizu dvigala in je potikal vozček proti zevajoči odprtini navpičnega, 70 m globokega rova, je vozček, ki se je nahajal na robu dvigala, padel v globino in z njim vred je strmoglavil tudi nesrečni Škerl. Pokojnik je poročen in zapušta mlado ženo z dvema otrokoma.

Smrtna kosa. V Pulj je umrl 33letni nadzornik. Matko Tončetič. Pokojnika je zadela nesreča v kamnolomu pri Sv. Stefanu, kjer je nadzoroval delo. Umri je za poškodbami. V Voloskem je umrla Francka Rajčičeva.

Fašistovski pozdravljanje v goriških državah. Goriška fašistovska organizacija je na svojem zadnjem sestanku sklenila, da se morajo uradniki v državnih uradih pozdravljati v bodoče po fašistovski; to je s iztegnjenim roke. Za komedijantstvo torej fašisti dobro skrbijo, kako rešujejo uradne posle, pa je seveda drugo vprašanje.

Fašistovski sindikat v Sežani. V Sežani se je ustanovil fašistovski sindikat za krčmarje, trgovce in druge obrtnike. Da je bil sindikat domačinom res potreben, o tem priča odbor, v katerem sedijo: L. Mahorčič, Franc Šmuc, mizar Jogan in drugi. Najvnetejši agitator za sindikat je bil Fr. Šmuc.

DELAŠKE NOVICE

Konferenca za organiziranje delavcev

STAVKOKAZI SO SE ZOPET NEKAJ NAUČILI.

Vesti iz Jugoslavije

rošenih plesm, od teh približno 600 namenjenih v Ljubljano.

sem žel ž njimi. Kaj so drugi imeli tega ne vem.

Velika brezposelnost v Avstriji in na Danskem.

Dunaj, 6. jan. — Brezposelnost v Avstriji raste. Zastopnik avstrijskega naroda, ki reformuje avstrijske finance, je odločil 100.000 javnih nastavljenecv. Banke pripravljajo na novo redukcijo uradništva. Danes je 350.000 delavcev brez posla in zaslužka.

Kopenhagen, 6. jan. — Danke je dosegla rekord v številu brezposelnih. Več ko 85.000 delavcev je danes brez dela.

EVELYN THAW SE JE ZASTRUPILA.

Tako se igra drama, ki je prišla pred 20 leti.

Chicago, Ill. — Evelyn Nesbit Thaw, plesalka in bivša žena Harry K. Thawa, se je zastrupila na svojem stanovanju. Policija pripoveduje, da je njena sobarica izjavila, da je od Silvestrova večera naprej pijančevala, nakar je izpila strup.

Policija dalje izjavlja, da je nekdo moški, katerega identiteta je skrbno zavita v misterij, prišel na policijo in prosil, da naj spodi nekega moškega, ki ne marajo v družbi, iz stanovanja Evelyn. Policija je to izbrala, dve uri kasneje, ko je policija odstranila moškega, je Evelyn izpila strup.

Zdravniška pomoč je bila takoj poklicana, toda plesalka je izpila toliko strupa, da so v nezvesti prepeljali v bolnišnico. Zdravniki upajo, da jo ohranijo pri življenju.

Evelyn Nesbit Thaw je prišla v javnost, ko je poročila milijonarja Harry K. Thawa. Stiri najst mesecev kasneje je Thaw ustrelil arhitekta Stanforda Whitla, ker mu je žena zaupala, da jo White zapeljal s silo malo prej, preden je poročila njega. Sledila je senčasta obravnava in Thaw so rešili električnega stola njegovi milijoni. Spoznan je bil za blaznega in obsojen, da preživi svoje življenje v blaznici za kriminalce. Leta 1913 je Thaw pobegnil iz blaznice in se s pomočjo dobrih odvetnikov opravi vsake krivde.

Njegova žena je v tem času preživela burne čase. V mesecu maju leta 1912 se je izvedelo, da je Evelyn postala mati pred dvema letoma v Nemčiji. Sledila je tožba za zakonsko ločitev in Thaw in Evelyn sta bila ločena. Mesec kasneje po zakonski ločitvi se je Evelyn poročila z Jack Cliffordom, sinom nekega italijanskega generala, ki se je pisal Montani. Kasneje se je tudi Clifford ločil od nje, ko je odprla čajnico v New Yorku. Ko je imela bankrotirati s čajnico, se je zastrupila s morfinom. Zdravniki so ji rešili življenje. Doživela je še razne druge neprivlake, dokler ni prišla v Chicago in izpila lisol. Njen bivši sorodnik Thaw uživa milijone, nahaja se v tisti moči, v kateri je bil, preden je bil obtožen umora Stanforda Whitla. Thaw izjavlja, da pošlje Evelyni vsak dan desetake.

SLIKA SEDANJH RAZMER.

St. Louis, Mo. (F. P.) — "Prosim aretirajte me, uradnik. Jaz sem imel praznovoti Božič v prisilni delavnici. To bo boljše, kot pa biti lačen, pa zaman iskati delo." — temi besedami je Joseph Zaric nagovoril policajca, ki mu je rekel, da se naj pobere izpred pe trgovine.

Zaric je priznal, da se je našel nastavit pred vhom v trgovino, da ga aretirajo, ker ovira vhod vanjo. Na mestnem sodišču se je priznal krivim vagondarju. Prosil je sodnika, naj ga pošlje v prisilno delavnico, da pride x toplo sobo in dobi kaj jesti.

Eksekucija upornih mehiških generalov.

Mexico City, 6. jan. — Generali, ki so se zopet dali zapeljati od Adolfa De La Huerta in zavolav revolto proti Callesovi vladi, padajo danes pod krogla. Kolikor jih ni pobegnilo čez mejo. General Crispiano Anzures je bil včeraj ustreljen v Las Cruces, Sinaloa, ko ga je vojno sodišče spoznalo krivim zapletenosti v vstaško zaroto.

Kovinski delavci bodo zborovali še le koncem meseca januarja. — Na tem zborovanju se bo šele razpravljalo o organiziranju avtomobilskih delavcev.

Washington, D. C. — Barres, tajnik kovinskega departamenta Ameriške delavske federacije, naznanja, da se bo konferenca kovinskih delavcev za organiziranje avtomobilskih delavcev v Detroitu in drugih mestih vršila koncem meseca januarja. Na tej konferenci se ima izdelati načrt za organiziranje. Konvencija Ameriške delavske federacije v Atlantic Cityju je sklenila, da se skliče ta konferenca in organizira delavce, ki delajo v tovarnah, v katerih izdelujejo avte. Sodilo se je, da se bo ta konferenca obdržala že v mesecu decembru prošlega leta.

James O'Connell, predsednik tega departamenta, je že poročal, da je pred Ameriško delavsko federacijo problem, da organizira pol milijona delavcev v avtomobilski industriji. Povedal je takrat, da ta problem ni lahek. Delavci se ne bodo organizirali po strokah, ampak kot avtomobilski delavci ne glede na delo, ki ga vrše v tej industriji. Industrija rabi prav malo izučenih rokodelcev. Delavci izvršujejo vedno enostavno delo in pri tem delu določeno mero izurjenosti. Sistem dela je tako vreden, da morajo delavci priganjati samega sebe, da kaj zaslužijo. Pri delu se rabijo razni stroji in to je razdeljeno. Ti delavci se torej ne morejo organizirati n. pr. kot kovači, kleparji, kolarji itd. Organizirati se morajo v industrijski uniji. In sicer morajo biti približno tako organizirani, kot so rudarji.

O'Connell predlaga, da se pozovejo v Washington predsedniki sedmih strokovnih organizacij kovinskih rokodelcev, da se določijo, pod katero jurisdikcijo bodo spadali ti delavci, da se že vnaprej odpravi ta nevarna točka za delavsko gibanje.

KAZNJENCI PRIZADETI PRI RUDNIŠKI NEZGODI.

New York, N. Y. — Okrog 61 belopoltnih in zamorskih rudarjev v rudniku Overton štev. 2, ki je lastnina Alabama Fuel & Iron kompanije, je izgubilo življenje. O teh rudarjih se sodi, da so bili v najem oddani kaznjenci. Tako je soditi po poročilu, ki ga je poslal ta rudar Federaliziranemu tisku. Ta rudar je delal v rudniku štev. 2 leta 1918, ker ga je tje poslala organizacija, da vrši zanjo agitatorično delo. Takrat je bilo med rudarji, ki so delali v rudniku okrog petnajst odstotkov kaznjencev.

Ti kazenski sužnji ne dobe mezde in delajo ker se boje kazni. Ako so delali počasi, so jih naznanili jetniškimi oblastim, nakar so bili kasneje brutalno kaznovani. Rudar ni mogel povedati, če se delajo kaznjenci v tem rudniku. Ampak alabamski jetniški nadzornik pravi v svojem poročilu, da daje 43 okrajev oddajo svoje kaznjence neki premogovniški družbi v najem. Ime je zamočano.

V rudnikih, v katerih delajo kaznjenci so varnostne naprave zanemarjene. Ker delajo kaznjenci v rudnikih je izredno težko organizirati rudarje. Nasilni nastop milice je pripomogel, da je bila unija poražena v Alabama. Alabama Fuel & Iron kompanija je del jeklarkega trusta.

Morilci dveh ciganov v Rusiji premalo kaznovani.

Moskva, 6. jan. — Ljudski prosekutor Krilenko se je pritožil na najvišjo oblast proti obsodbi osemnajstih kmetov iz moskovske okolice, ki so na spomlad sežgali dva cigana, češ da sta bila čarovnika. Niže sodišče je ob sodilo kmete na dve leti ječe vsakega. Krilenko zahteva ostrejšo kazn. Pred kratkim je bil neki sodnik iz Smolenska obsojen na 10 let zaporu radi korupcije. Jemal je podkupnino. Krilenko je tiral zadevo pred najvišji tribunal in posledica je bila, da je bil sodnik ustreljen.

NAROČITE SI KNJIGO "Ameriški Slovenci"

Koliko časa bo pa držal ta nauk pri njih.

Chicago, Ill. — Pet in štirideset stereotipnih delavcev, ki so stavkokazili pri tvrdki Simpson & Bevans Co., so se prepričali, da obljube podjetnikov ne drže. Tvrdka je izpila svoje delavce, ki so pripadali k organizaciji stereotipnih in elektrotipnih delavcev v letu 1923. Najela je takrat stavkokaze. Po 65 tednih je pa tvrdka prodala svoje podjetje John Comwayju in Max Bestu, ki sta uvedla takoj unijsko delavnico. Tvrdka, ki je najela stavkokaze, jim je obljubila stalno delo.

Nauk je prav dober za stavkokaze, ali jim bo tudi ostal v glavi?

Čikaška gledališča

Program Chicago Civic Opera.

Sinoči so peli v operi "Herodijado" zadnjič v tej sezoni. Pevci, ki so nastali v tej pompozni operi, so: Mason, Van Gordon, Anseau in Bonelli. Vodi Grovlez.

Danes zvečer pojejo v angleškem jeziku Wagnerjevo delo "Lohengruen." Vodilni pevec so Fitzu, Lenska, Lamont, Baklanov in Kipula. Vodi Weber.

V petek zvečer je poslovlina predstava slikovite in romantične lirčne drame iz Francoške revolucije "Andrea Chenier" Pella bo Muzio z Gordonom, Mojica, Marshall, Formichi in Trevisan. Vodi Polacco.

V soboto popoldne ponove "Vstajenje," ki je bila prvič peta v Ameriki na starega leta večer v auditoriju. Pevci so: kakor pri prvem nastopu: Garden, Anseau, Baklanov; vodi pa Moranzoni.

Druge vesti iz opere.

Chicago Civic Opera konča s predstavami v soboto dne 23. januarja, na kar bo ta pevka organizacija nastopila popoldne s predstavami po drugih mestih. Potovalne predstave prične v Bostonu v pondeljek dne 25. januarja. Operna družba bo obiskala glavna mesta po vzhodu in nato posetila za deset dni Miami v Floridi. Ko se bo družba vračala v Chicago, bo pela tudi po vseh večjih mestih na jugu. Tudi po zapadu bo družba nastopala v več mestih kakor je prejšnja leta.

Precejšnje zanimanje za aktivnost Chicago Civic Opera kompanije se poveča z izredno predstavo "Louise," v katero bo pela Mary Garden. Povrnila se bo tudi slovenska predstava "Otel" z baritonom Tito Rufa.

Danci in zakonska zvestoba. Na Danskem se odpravi zakonska zvestoba, črtana bo iz novega zakona o bračnem (zakonskem) pravu!

Ze pred leti so se vse tri skandinavske države med seboj pogajale o reformiranju bračnega prava. Uspela pa so samo v toliko, da je bračno pravo reformirala edino Švedska, dočim sta Norveška in Danska preureditev odgodili. No, danski Stauningov kabinet, ki ima veselje do reforme, je končno le izgotovil osnutek novega bračnega prava v državi danski. Osnutek pa je v marsičem nazadnjaški in kratkoročno ureja zadeve zakonskega prava s stališča, da je ljuba bota država upravičena zasedati v vse rodobne razmere, tudi v najintimnejše, ter jih staviti pod svoje povečevalno steklo.

Sodeč po onem, kolikor je doslej določb osnutka prišlo v javnost, ne more biti govora o kakim modernizaciji danskega bračnega prava. Samo v eni točki pa je "modernizaciji" žrtvovana interesantna koncesija, ki utegne izravnati vse ostale slabosti novega zakona. V paragrafu 1. doselej veljavnega zakona se namreč po novem osnutku črta določba, da "zakonski mož in žena morata drug drugemu biti zvesta!" — S črtanjem te določbe postaja jasno, da se na Danskem zakonitim potom odpravlja zakonska zvestoba, odnosno obveznost do nje. Nekateri pričakujejo, da se bodo danske ženske spuntale proti tej "modernizaciji. Drugi zopet, ki poznajo njih temperament, zagotavljajo, da so Danke lahko povsem disinteresirane na določbah zakona, kakor je to še marsikod drugod.

Vatikan in Jugoslavija.

Papež je v tajnem konsistoriju 14. dec. ob imenovanju novih kardinalov smatral predvsem za potrebno, da je obsodil namenovani atentat na Mussolinija, čeprav politiki širom Evrope resno dvomijo, da je bil atentat zasnovan. Stvar je zanimiva v toliko, ker sta Vatikan in Kvirinal vedno oficijelna nasprotnika in ker smatra katoliška cerkev papeža še vedno za "vatičanskega ujetnika", ki mu je zedinjena Italija uropala cerkevno državo. A to je končno interna zadeva Vatikana.

Istočasno, ko papež "vesel hvali Boga, da zločinca ni dosegel svojega namena" — umora Matteottija Vatikan nikoli ni javno obsodil — pa razglasa papež urbi in orbi, da je zaradi spora s kraljevino SHS pustil pozvati vernike v naši državi, naj branijo čast božjo in svete pravice katoliške cerkve. Papež je namreč v svojem govoru s obžalovanjem omenil ločitev cerkve od države, ki so jo uvedli v republiko Čile, položaj cerkve v Mehiki ter spore s češkoslovaško republiko in s kraljevino SHS, obenem pa je izjavil, da je v vseh teh deželah dal pozvati vernike, naj branijo čast božjo in svete pravice katoliške cerkve. Kakor znano, obstoji med našo državo in Vatikanom samo spor zaradi zavoda sv. Jeronima v Rimu, v katerem nam Vatikan noče priznati istih pravic, kakor jih je imela bivša Avstro-Ogrska. Med nami in Vatikanom diplomatski odnosi niso prekinjeni, z ničemer ni ogrožena v Jugoslaviji čast božja ali pa pravice katoliške cerkve, pač pa so ogrožene naše državne in narodnostne pravice v zavodu sv. Jeronima.

In vendar pravi papež, da je pozval vernike k obrambi časti božje in pravic cerkve; ne da bi bili prekinjeni odnosi med našo državo in Vatikanom in ne da bi bila o tem obveščena naša vlada po papeževem nuneju v Beogradu. To je seveda kršitev diplomatskih obljav in poseganje v naše notranje zadeve. To je provokacija, ker v lastninskem sporu zaradi zavoda sv. Jeronima ni ogrožena čast božja, niti niso ogrožene pravice katoliške cerkve v naši državi. Ako upoštevamo še to, da diakovski škof dr. Akšamović kategorično izjavlja, da iz nesporazumov med posameznimi člani vlade ter posameznimi škofi v naši državi ne more in ne sme nikdar sklepati, da obstoji "spor" med vlado in katoliškim episkopatom, potem moremo samo misliti, da v Rimu podajajo omenjeno izjavo na tajnem konsistoriju bodisi na podlagi enostranskih informacij, bodisi z namenom, da otežkijo položaj naše države pri pogajanjih za zavod sv. Jeronima in za konkordat. Naj bo eno ali drugo, vsekakor pa je izjava iz Rima izraz nelojalnosti napram naši državi, kar je tem bolj obojati, ker živi naša država z Vatikanom v prijateljskih odnosih.

Velik paromlin zgorel. Dne 12. dec. je požar popolnoma upepelil veliki paromlin v Petrovem selu pri Starem Bečuju, last Karla Freunda in Nikole Karbinerja. Rešila dela so trajala vso noč in so končala šele naslednjo jutro. Škoda znaša milijon dinarjev. Razen strojev in električne instalacije je zgorelo več vagonov pšenice. Kako je nastal požar, ni znano.

Detomor? V Dravi so našli mrtvo 6 mesecev staro dete, zavito v cunj. Doselej se še ni posrečilo dognati podrobnosti.

Iz Trbovelj. — Nemreča. Pri Dukičevem podjetju je vozil delavec Franc Sertak s kamenjem napolnjene vozičke k vzpenjači št. 1. V enem teh vozičkov je bil naložen okoli 300 kg težak kamen. Ko so pripeljali vozičke v vzpenjačo, je zadel ta kamen v steber, pri čemer je Sertak prišel z glavo med kamen in steber. Sertak je dobil težke poškodbe na glavi in so ga takoj odpeljali v bolnico.

Smrtna kosa. V Češnjici pri Železnikih je umrla po daljši in težki boleznici gđ. Zofka Demšarjeva, iz ugledne rodbine v Češnjici. — V Ljubljani je preminul Karel Turk, bivši črkostavec, star 62 let.

Velika tatvina priporočilnih pism za Ljubljano. V Milano so ugotovili, da je bilo iz brzozičaka Pariz-Trst ukradenih 780 pripo-

rošenih plesm, od teh približno 600 namenjenih v Ljubljano, kjer bi morala dalje kartirati. Kakor se domneva, je bila tatvina izvršena v Parizu.

Umrli v Ljubljani. Ana Zupet, kočarica, 75 let. — Anton Vidic, vojni invalid, 26 let. — Fran Polše, delavec sin, 3 leta. — Vladimir Bricej, sin železniškega uslužbenca, 12 dni.

Smrtna kosa. Dne 13. dec. je umrla v Kandiji pri Novem mestu vdova Franciška Kušljan, mati Ant. Kušljana, posestnika in gostilničarja v Kandiji št. 5, stara 74 let. — V Loku pri Zidanem mostu je umrl v starosti 70 let Dragotin Jenšič, vpojen železničar. — V Škofji Loki je umrl Peter Forčesin, uradnik drž. železnice. — V Ljubljani je umrl na posledicah operacije Joško Zore, bivši pismonoša v Kamniku.

Smrt zastrupljenja s plinom. V Dobu sta se dve deklici po ne previdnosti zastrupili s plinom. Služkinji posestnika Stareta sta zaradi mraza vzeli zvečer v svojo spalnico velik lonec žerjavice. V nedeljo jutraj ju je gospodar našel mrtvi na posteljah. Poklicani zdravnik je mogel ugotoviti le smrt valed zastrupljenja s plinom.

Porotno sodišče v Ljubljani. — Uboj v Logu pri Brezovici. Zadnja letošnja porotna obravnava se je vršila proti sedmim obtoženecem iz Loga in okolice hudo delstva uboja dne 19. decembra. Fantje iz dveh sosednjih vasi so se sprli pri plesu in ogrela so se stara nasprotstva in sovraštva. Razdelili so se v dve skupini, da varujejo svoja dekleta, nakar se je vnel spor, ki pa ni došel kot običajno v gostilni, marveč se je pokazal v organiziranem dogovorjenem nočnem občestnem napadu. Domači fantje se počakali svoje sosedo na povratku ob cesti in jih iz zasede napadli. Žrtev napada je bil 21-letni Jernej Pleško, posestnikov sin iz Pleševice št. 34, ki je valed težkih poškodb umrl par dni nato v ljubljanski bolnici.

Na zatožni klopi so bili sledeči fantje: Janez Filipič, posestnikov sin iz Loga, železničar, Jože Francej, p. d. Tičkov, posestnik in delavec iz Brezovice, Anton Filipič, posestnikov sin rojen v Leobnu, zidar na Brezovci, France Camernik, p. d. "Fraserjev," pos. sin in hlapec na Brezovci, Rudolf Ovsen, rojen v Ameriki, Malavajšev hlapec na Vrhniki, Franc Janša, p. d. Tomažev, tesar iz Brezovice in pa Mavšer Joško, posestnikov sin iz Pleševice.

Zasliševanje je trajalo jako dolgo, ker so ugotovili že pri preiskavi razna nasprotstva v izpovedanju raznih okoliščin.

Prvi je bil zaslišan Janez Filipič, ki je povedal povsem odkrito, da so res sklenili, da napadejo sosedne fante. Postavili so se pred plotom ob cesti drug poleg drugega. On je imel ročaj od grabel, katerega je dobil kar pred Lenarčičevo gostilno. Eden je imel rovnico, drugi na dolgo nasajeno motiko, drugi pa kolčke ali pa kole. Postavili so se za plotom in čisto tiho in mirno čakali, kaj bo. In res kmalu so prišli. Po dva in dva sta šla; pa precej daleč narazen. Prva dva para so pustili mirno naprej, tretja dva pa, kjer je bil Pleško, pa so napadli. Filipič je nato izjavil: "Kar udarili smo po njih, toda kdo je udaril prvi, ne vem. Bil sem namreč še za plotom, ko je Pleško padel. Imel sem v roki en ročaj, pa le bolj za strah kot za udar, ker sem bil uverjen, da jih bomo kar napodili. Takoj po napadu smo se razšli."

"No Francej Jože, hitro stopite in povejte, zakaj pa ste šli zraven?" — "Za pomoč sem šel gospod od zadaj, če bi sprednji padli. Oborožen sem bil z malim kolcem, vem pa, da so nam rekli, predno smo šli, da naj vžame kar nož, kdor nima kolca. Ko je padel, so ga posvetili, če je pravi, nato so ga pa še parkirali udarili. In rekel nam je tudi Avsenek: "Povedati ne, kdo ga je, če bo kdo kaj povedal, mu bom jaz nekaj zagodel." Predsednik: "Pri preiskavi ste pa malo drugače povedali?" — "E gospod, povedati sem hotel po resnici, pa sem se malo zmotil. Potem vam pa, da sem čisto nedolžen." — Tretji obtoženec, Anton Filipič je izpovedal: "Rekli so mi, da jih bomo napadli in da jih bomo samo nabili. Eden mi je stisnil palico v roko, pa

sem šel ž njimi. Kaj so drugi imeli tega ne vem. O napadu vem pa samo tole: Sence so stopile na cesto, pa je zaropotalo in po njem je bilo." Predsednik: "No-Camernik, sedaj pa vi povejte! Kar korajžno pa priznajte!" — "Ja, gospod, poklicali so me, češ da naj grem z njimi in jih bomo. Vsi hkrati smo planili na nje. Jaz sem tudi udaril, toda ne po glavi, marveč po nogi. Francej ga je pa res z lajato. Ko se mi je prelomila preklja, sem pa rekel Janezu, naj mi kaj da. In dal mi je motiko. Tako je tudi Avsenek priznal, da je udaril z rovnico toda tudi le po nogi ali pa k večjemu prav malo višje. — Nihče ni hotel namreč priznati usodnih udarcev po glavi. Na predlog državnega pravdnika, ki je obtožbo proti Janši umaknil, kjer sploh ni bil pri napadu, kar so vsi potrdili, je senat takoj med obravnavo razglasil glede njega oprostilno sodbu.

Nato je bila obravnava prekinjena in se je nadaljevala popoldne ob treh. Zaslišanih je bilo nekaj pri, ki so v bistvu potrdili obtožnico. — Zdravnik dr. Novak in pa dr. Cermojnik sta ugotovila, da je dobil Pleško tri rane na glavi, ki so bile vse tri smrtne in pa več ran na prsih in na spolovilih, skupno 10 ran. Smrt je nastopila valed zastrupljenja krvi. Senat je stavil porotnikom šest vprašanj, vsa zaradi hudo delstva uboja. Porotniki so vsa vprašanja soglasno ali z veliko večino potrdili, nakar so bili obsojeni: Janez Filipič, France Camernik in Rudolf Avsenik vsak na dve in pol leta, Jože Francej na poldrugo leto in Anton Filipič in Joško Mavšer vsak na eno leto teške ječe, poostrene z raznimi poostriili.

VELIK SKANDAL MED MORHISTI NA OGRSKEM.

Erzbergerjev morilec aretiran v Avstriji.

Dunaj, 6. jan. — Baron Edgar von Pachman, alias Henrik Schultz, ki je pred štirimi leti priznal, da je ubil nemškega finančnega ministra Matijo Erzbergerja, je bil danes aretiran v Au-Seewiesenu.

PO ENOLETNEM UČENJU \$13 MEZDE NA MESEC.

Boston, Mass. — Komisija za določanje minimalne mezde v Massachusettsu je določila \$13 tedenske minimalne mezde za delavko, ki se je že eno leto učila izdelovati bonbone in sladčice. Skozi leto, v katerem se delavka učila, pa prejema samo po osem dolarjev na teden.

J. Suchy:

O TREH BRATIH.

(Pripovedka iz Koreje.)

Ziveli so trije bratje. Da bi obogateli, so se domenili, da se odpravijo kopat čarodejnega korenja "jen-šen". Breča jim je bila mila in kmalu so nabrali toliko korenja, da so smeli šteti stotisoč vreče bogastva. Tedaj pa sta se dva brata zmenila: "Ubijva tretjega, da si razdeliva njegov delež!" Rečeno, storjeno. Odkar pa sta spravila tretjega brata s poti, nista imela več miru, drug drugega je hotel ubiti. Nekoč sta potovala v daljno selo. Ze sta zagledala v daljavi prve hiše vasi. Prvi je velel drugemu: "Pojdi v selo in kupi žganja! Jaz pa te počakam tu." Čez nekaj časa je čakajoči opazil vračajočega se brata s steklenico žganja. "Ako ga sedaj ubijem," mu je šinilo v glavo, "bo vse korenje moje in tudi žganje popijem." Ko se je brat približal na strelsko razdaljo, je izprožil in brata smrtno zadel. Zatem je izpil vse žganje.

Ubiti brat pa je bil že preje zastrupil pijaco, sluteč, da ga brat pošilja v nekem črnem namenu...

Tako je plačal z življenjem tudi tretji brat, dragoceno, čudotvorno korenje "jen-šen" pa je segnilo. Od tedaj Korejci ne kopijejo več korenja in rajši iščejo prijatelje kakor pa denar.

ISČEM GOSPODINJO.

Slovenec, samec, se želim seznaniti s Slovenko ali Hrvatko v starosti od 30 do 40 v svrhu ženitve. Ako katero veseliti ti na farmo in miali resno, naj mi piše in naj priloži svojo sliko, katero ji na zahtevo vrnem. "Farmar FANT", 2657 S. Lawrence ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

